

STAD VAN BEENDEREN

Michael Connelly bij Boekertij:

Tunnelrat
Betonblond
Nachtgoud
De laatste coyote (Hartzuur)
De dichter
Kofferdood
Bloedbeeld
Spoordood
Maanstand
Donkerder dan de nacht
Stad van beenderen
De jacht
Verloren licht
Stroomversnelling
Slotakkoord
De Lincoln-advocaat
Echo Park
Blind vertrouwen
Het laatste oordeel
Ongrijpbaar
Tweede leven
De herziening
Het recht om te zwijgen
De val
De zwarte doos
De interne jury
Brandhaard
Over de grens
De keerzijde
De nachtploeg
Twee soorten waarheid
De stilte van de nacht
Het nachtvuur
Een gewaarschuwd man
De wet van de onschuld

MICHAEL CONNELLY

STAD

VAN

BEENDEREN

Opgedragen aan John Houghton,
voor zijn hulp,
zijn vriendschap en
zijn verhalen

ISBN 978-90-225-9507-7

ISBN 978-94-602-3310-4 (e-book)

NUR 330

Oorspronkelijke titel: *City of Bones* (Little, Brown and Company)

Vertaling: Martin Jansen in de Wal

Omslagontwerp: Johannes Wiebel | punchdesign, München

Omslagbeeld: © Shutterstock en AdobeStock

Zetwerk: Mat-Zet bv, Huizen

© 2002 by Hieronymus, Inc.

© 2002 voor de Nederlandse taal: De Boekerij bv, Amsterdam

This edition published by arrangement with Little, Brown and Company (Inc.),
New York, New York, USA. All rights reserved.

Deze roman is fictie. Namen, personages, plaatsen en gebeurtenissen zijn ofwel het product van de verbeelding van de auteur ofwel fictief gebruikt. Enige gelijkenis met werkelijke gebeurtenissen of bestaande personen berust geheel op toeval.

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke wijze ook zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

1

DE BEJAARDE VROUW HAD BESLOTEN DAT ZE TOCH NIET DOOD WILDE, maar toen was het te laat geweest. Ze had haar vingertoppen in de verf en het pleisterwerk op de muur geperst totdat bijna al haar nagels waren afgebroken. Daarna had ze haar bebloede vingers naar haar hals gebracht en geprobeerd ze onder het snoer te wringen. Ze had vier tenen gebroken toen ze tegen de muren schopte. Ze had zo'n wanhopige overlevingsdrang getoond, dat Harry Bosch zich afvroeg hoe ze daarvoor was geweest. Waar waren toen die volharding en overlevingsdrang geweest, en waarom hadden ze haar in de steek gelaten totdat ze het elektriciteits-snoer om haar nek had geknoopt en de stoel omver had geschopt? Waarom hadden ze haar aan haar lot overgelaten?

Het waren geen officiële vragen die hij in zijn rapport zou noteren. Maar het waren wel dingen die Bosch niet uit zijn hoofd kon zetten toen hij in zijn auto zat voor bejaardentehuis Splendid Age op Sunset Boulevard ten oosten van Hollywood Freeway. Het was 16.20 uur op de eerste dag van het nieuwe jaar. Bosch had oproepdienst.

De dag was voor meer dan de helft verstreken en zijn dienst had bestaan uit twee zelfmoorden, de ene met een handwapen en de andere door verhänging. Beide slachtoffers waren vrouwen. In beide gevallen was sprake van depressie en wanhoop. Eenzaamheid. Nieuwjaarsdag was altijd een topdag voor zelfmoorden. Terwijl de meeste mensen die dag opstonden met nieuwe hoop, waren er ook die het een goede dag vonden om te sterven, hoewel sommigen – zoals de bejaarde vrouw – daar weer van terugkwamen als het al te laat was.

Bosch keek op en zag door de voorruit hoe het lichaam van het laatste slachtoffer op een brancard op wieltjes en afgedekt met een groen laken in het blauwe busje van het mortuarium werd geladen. Hij zag het lichaam op de andere brancard in het busje en wist dat het afkomstig was van de eerste zelfmoord, een vierendertig jaar oude actrice die zich voor het hoofd had geschoten ter-

wijl ze geparkeerd stond op Mulholland Drive, met uitzicht op Hollywood. Bosch en de bergingsploeg waren van het ene geval naar het andere gereden.

Zijn mobiele telefoon begon te piepen en hij was blij met de onderbreking van zijn gedachten over de dood. Het was Mankiewicz, de wachtcommandant van bureau Hollywood van de politie van Los Angeles.

‘Ben je daar klaar?’

‘Ik wilde net vertrekken.’

‘Was het wat?’

‘Een toch-maar-niet-zelfmoord. Heb je iets anders voor me?’

‘Ja. En ik dacht dat ik het maar beter niet via de portofoon kon doen. Het is blijkbaar een stille dag voor de pers; ik krijg meer telefoontjes van verslaggevers – of ik nog iets voor ze heb – dan gewone meldingen. Ze willen allemaal iets doen met die eerste, de actrice op Mulholland. Je weet wel, “Het einde van een Hollywood-droom”, zo’n soort verhaal. En ze zullen waarschijnlijk ook boven op deze laatste melding willen duiken.’

‘Ja, en die is?’

‘Een man in Laurel Canyon. Op Wonderland Avenue. Hij belde net en zei dat zijn hond uit het bos was teruggekomen met een bot in zijn bek. Hij zegt dat het een mensenbot is... een arm van een kind.’

Bosch kon nog net een kreun onderdrukken. Meldingen als deze kregen ze vier of vijf keer per jaar. En de hysterie werd altijd gevolgd door de simpele verklaring dat het om botten van dieren ging. Hij zwaaide door de voorruit naar de twee mannen van het mortuarium toen ze naar de voorportieren van het busje liepen.

‘Ik weet wat je denkt, Harry. Niet weer een stel botten. Je hebt dit al honderd keer gedaan en het komt altijd weer op hetzelfde neer. Coyotes, herten, wat dan ook. Maar luister, die man met die hond is arts. En hij zegt dat er geen twijfel mogelijk is. Het is een *humerus*. Dat is het opperarmbeen. Hij zegt dat het van een kind is, Harry. En moet je horen, hij zei...’

Er viel een stilte waarin Mankiewicz vermoedelijk zijn aantekeningen raadpleegde. Bosch zag hoe het blauwe busje van het mortuarium zich in het verkeer voegde. Toen Mankiewicz weer begon te praten, las hij duidelijk iets voor.

‘Het bot heeft een zichtbare fractuur net boven de *epicondylus*, wat dat ook moge zijn.’

Bosch’ kaakspieren verstrakten. Hij voelde een lichte elektrische tinteling vanaf zijn nek omlaaggaan.

‘Dat staat hier tenminste; ik weet niet of ik het goed zeg. Waar het om gaat is dat die arts zegt dat het een kind is. Dus onze vraag is of Hieronymus even naar de *humerus* wil gaan kijken?’

Bosch reageerde niet.

‘Sorry, ik kon het niet laten.’

‘Ja, erg leuk, Mank. Wat is het adres?’

Mankiewicz gaf het en zei dat hij er al een patrouillewagen naartoe had gestuurd.

‘Het is goed dat je het uit de lucht hebt gehouden. Laten we proberen het zo te houden.’

Mankiewicz zei dat hij dat zou doen. Bosch vouwde zijn telefoon dicht en startte de auto. Voordat hij wegreed, keek hij nog een keer naar de ingang van bejaardentehuis Splendid Age, maar hij zag niets wat die naam rechtvaardigde. De vrouw die zichzelf had opgehangen in de kast van haar slaapkamertje had volgens de leiding van het tehuis geen nabestaanden. Nu ze dood was, zou ze niet minder alleen gelaten en vergeten zijn dan toen ze nog leefde.

Hij reed weg van de stoepwand en zette koers naar Laurel Canyon.

2

BOSCH LUISTERDE NAAR EEN WEDSTRIJD VAN DE LAKERS OP DE AUTO-radio toen hij de vallei in reed en Lookout Mountain naar Wonderland Avenue begon te beklimmen. Het profbasketbal volgde hij niet echt, maar hij wilde op de hoogte blijven van de stand voor het geval hij zijn partner, Jerry Edgar, nodig had. Bosch werkte vandaag alleen omdat het Jerry gelukt was een paar ereplaatsen voor de wedstrijd te bemachtigen. Bosch had toegezegd dat hij de meldingen zou afhandelen en Edgar niet zou lastigvallen tenzij het ging om moord of iets anders wat Bosch niet alleen afkon. Bosch was ook alleen omdat het derde lid van zijn team, Kizmin Rider, bijna een jaar geleden was gepromoveerd naar Berovingen-Moordzaken en nog steeds niet was vervangen.

Ze zaten in het begin van het derde kwart en de strijd met de Trail Blazers kon nog alle kanten op. Hoewel Bosch geen fanatiek aanhanger was, wist hij genoeg van de competitie – omdat Edgar het er altijd over had en voortdurend zeurde om vrije uren als ze oproepdienst hadden – om te weten dat het ging om een belangrijke wedstrijd tegen een van de grootste rivalen van het team uit Los Angeles. Hij besloot dat hij Edgar niet zou oppiepen totdat hij de situatie had bekeken en beoordeeld. Hij zette de radio af toen de ontvangst van de zender in de vallei steeds slechter werd.

De weg liep steil omhoog. Laurel Canyon was een kloof in de Santa Monica Mountains. De toegangswegen liepen merendeels bergopwaarts. Wonderland Avenue liep dood in een afgelegen gebied waar huizen van een half miljoen dollar werden omgeven door dichte bossen en steil oplopend terrein. Bosch wist meteen dat het zoeken naar beenderen in deze omgeving een logistieke nachtmerrie zou worden. Hij parkeerde achter de patrouillewagen voor het adres dat Mankiewicz hem had opgegeven en keek op zijn horloge. Het was 16.38 uur, wat hij noteerde op een nieuwe bladzijde van zijn notitieboekje. Hij schatte dat het over minder dan een uur donker zou worden.

Een agente die hij niet herkende deed open nadat hij op de deur had geklopt. Op haar naamplaatje stond dat ze Brasher heette. Ze ging hem voor door het huis naar een werkkamer waar haar partner, die Bosch wel kende en van wie hij wist dat hij Edgewood heette, in gesprek was met een man met wit haar, die achter een rommelig bureau zat. Op het bureau stond een schoenendoos zonder deksel.

Bosch liep de werkkamer in en stelde zich voor. De man met het witte haar zei dat hij dr. Paul Guyot heette en huisarts was. Bosch boog zich over de schoenendoos en zag het bot dat hen hier had samengebracht. Het was donkerbruin van kleur en zag eruit als een stuk verweerd drijfhout.

Hij zag ook dat er naast de bureaustoel van de arts een hond op de grond lag. Het was een grote hond met een geelbruine vacht.

‘Dus dit is het,’ zei Bosch, en hij keek weer in de doos.

‘Ja rechercheur, dat is uw bot,’ zei Guyot. ‘En zoals u kunt zien...’

Hij draaide zich om naar de boekenplank achter hem en pakte een zwaar boek met de titel *Gray's Anatomy*. Hij sloeg het open op een plek die hij eerder had aangegeven. Bosch zag dat hij dunne gummihandschoenen aanhad.

Op de bladzijde stonden afbeeldingen van een bot, zowel het voor- als het achteraanzicht. Onderaan stond een kleine afbeelding van een skelet waarvan de beide opperarmbeenderen gekleurd waren.

‘De *humerus*,’ zei Guyot terwijl hij op de bladzijde tikte. ‘En hier hebben we het gevonden exemplaar.’

Hij stak zijn hand in de schoenendoos en haalde het bot er voorzichtig uit. Hij hield het boven de afbeelding en begon het er punt voor punt mee te vergelijken.

‘De *epicondylus*, de *trochlea*, het grote en kleine *tuberculum*,’ zei hij. ‘Het zit er allemaal aan. En ik zei net tegen deze twee agenten dat ik het bot ook zonder boek had herkend. Dit bot is van een mens, rechercheur. Daar is geen twijfel over mogelijk.’

Bosch keek naar Guyots gezicht. Hij zag een lichte trilling, misschien de eerste tekenen van de ziekte van Parkinson.

‘U bent gepensioneerd, dokter?’

‘Ja, maar dat betekent niet dat ik een bot niet herken als ik het zie...’

‘Daar twijfel ik ook niet aan, dokter Guyot.’ Bosch probeerde te glimlachen. ‘Als u zegt dat dit een bot van een mens is, dan ge-

loof ik u, oké? Ik probeer alleen even een beeld voor mezelf te schetsen. U kunt het nu terugleggen, als u wilt.'

Guyot legde het bot terug in de schoendoos.

'Hoe heet uw hond?'

'Calamity.'

Bosch keek naar de hond, die zo te zien lag te slapen.

'Als puppy was ze heel stout.'

Bosch knikte.

'Als u het niet erg vindt om het nog een keer te doen, vertelt u me dan wat er vandaag precies gebeurd is.'

Guyot bukte zich en aaide de nek van zijn hond. De hond keek hem even aan, legde haar kop weer neer en deed haar ogen dicht.

'Ik nam Calamity mee uit voor haar middagwandeling. Zoals altijd als we bij de rotonde komen, maakte ik haar riem los en mocht ze het bos in rennen. Dat vindt ze leuk.'

'Wat voor soort hond is het?' vroeg Bosch.

'Een labrador,' antwoordde Brasher achter hem.

Bosch draaide zich om en keek haar aan. Ze beseftte dat ze een fout had gemaakt door zich ermee te bemoeien, knikte en deed een stap richting de deur van de werkkamer, waar haar partner stond.

'Jullie kunnen gaan als er andere meldingen binnenkomen,' zei Bosch. 'Ik handel dit verder wel af.'

Edgewood knikte en gebaarde zijn partner dat ze mee moest komen.

'Bedankt, dokter,' zei hij voordat hij de kamer uit liep.

'Graag gedaan.'

Bosch moest ineens aan iets denken.

'Hé, jongens?'

Edgewood en Brasher draaiden zich om.

'Laten we dit uit de lucht houden, oké?'

'Komt voor elkaar,' zei Brasher, waarna ze Bosch bleef aankijken totdat hij zijn blik afwendde.

Toen ze weg waren, richtte Bosch zijn aandacht weer op de arts en zag hij dat de trilling in diens gezicht iets was toegenomen.

'Ze wilden me eerst niet geloven,' zei hij.

'Het punt is dat we veel van dit soort telefoontjes krijgen. Maar ik geloof u, dokter, dus waarom gaat u niet door met uw verhaal?'

Guyot knikte.

'Nou, we kwamen bij de rotonde en ik maakte haar riem los. Ze rende het bos in zoals ze dat graag doet. Ze is goed getraind. Als

ik fluit, komt ze terug. Het enige probleem is dat ik niet meer zo hard kan fluiten. Dus als ze ver weg is en me niet hoort, dan zal ik moeten wachten, snapt u wel?’

‘Wat gebeurde er vandaag, toen ze het bot had gevonden?’

‘Ik floot, maar ze kwam niet terug.’

‘Dus ze was flink ver weg.’

‘Ja, precies. Ik wachtte. Ik floot nog een paar keer en uiteindelijk kwam ze uit het bos naast het huis van meneer Ulrich. Toen had ze het bot al in haar bek. Kijk, ik dacht eerst dat het een tak was en dat ze wilde dat ik die weggooid. Maar toen ze dichterbij kwam, herkende ik de vorm. Ik pakte het bot af, wat een hele strijd was, en toen ik het hier had nagekeken en er zeker van was, heb ik jullie gebeld.’

Julie, dacht Bosch. Zo werd het altijd gezegd, alsof politiemensen tot een ander ras behoorden. Het blauwe ras, gekleed in harnassen waar de gruwelen van de wereld niet doorheen konden dringen.

‘Toen u belde, hebt u de wachtcommandant gezegd dat er een breuk in het bot zat.’

‘Dat klopt.’

Opnieuw nam Guyot voorzichtig het bot uit de doos. Hij draaide het om en ging met zijn vinger langs een dunne lijn over de lengterichting van het bot.

‘Dit is de breuklijn, rechercheur, van een geheelde fractuur.’

‘Juist.’

Bosch wees naar de doos en de arts legde het bot er weer in.

‘Dokter, zou u het erg vinden om uw hond aan te lijnen en met mij naar de rotonde te lopen?’

‘Helemaal niet. Ik moet alleen even andere schoenen aantrekken.’

‘Ik moet me ook omkleden. Zal ik voor het huis op u wachten?’

‘Ja, ik kom zo.’

‘Ik neem dit meteen mee.’

Bosch deed de deksel op de schoendoos, pakte hem op met twee handen en lette goed op dat hij hem niet scheef hield of de inhoud op een andere manier zou beschadigen.

Buiten zag Bosch dat de patrouillewagen nog steeds voor het huis stond. De twee agenten zaten erin en waren zo te zien bezig met het schrijven van hun rapporten. Hij liep door naar zijn eigen auto en zette de schoendoos voorzichtig op de passagiersstoel.

Aangezien hij oproepdienst had, had hij geen pak aangetrok-

ken. Hij was gekleed in een spijkerbroek, een katoenen overhemd en een sportief jasje. Hij trok het jasje uit, vouwde het binnenste-buiten en legde het op de achterbank. Hij zag dat de kolf van het wapen in de holster aan zijn riem een gat in de voering had gesleten, terwijl het jasje nog geen jaar oud was. Over een tijdje zou de binnenzak kapotgaan en daarna ook de buitenzak. Hij versleet zijn jasjes meestal van binnen uit.

Vervolgens trok hij zijn overhemd uit, waaronder hij een wit T-shirt droeg. Hij opende de kofferbak en pakte een paar werklaarzen en zijn gereedschapskist voor het locatieonderzoek. Toen hij zijn voet op de achterbumper zette om zijn schoen uit te trekken, zag hij Brasher uit de patrouillewagen stappen en zijn kant op komen.

‘Dus het is echt, hè?’

‘Ik denk het wel. Maar iemand van het lab zal het moeten bevestigen.’

‘Ga je naar boven om te kijken?’

‘Ik ga het proberen. Er is alleen niet veel licht meer. Ik denk dat we morgen terug moeten komen.’

‘Trouwens, ik ben Julia Brasher. Ik ben nieuw in het korps.’

‘Harry Bosch.’

‘Dat weet ik. Ik heb over je gehoord.’

‘Ik ontken alles.’

Daar moest ze om glimlachen en ze stak hem haar hand toe, maar Bosch was net bezig zijn laars vast te maken. Hij stopte even en schudde haar de hand.

‘Sorry,’ zei ze. ‘Mijn timing is niet al te best vandaag.’

‘Maak je geen zorgen.’

Hij maakte zijn laars verder vast en haalde zijn voet van de bumper.

‘Toen ik daar binnen dat antwoord over die hond gaf, besepte ik onmiddellijk dat je bezig was contact te leggen met de dokter. Ik zat fout. Het spijt me.’

Bosch bleef haar even aankijken. Ze was halverwege de dertig en had donker haar dat strak naar achteren was getrokken en in een staartje over de kraag van haar uniform hing. Haar ogen waren donkerbruin. Hij vermoedde dat ze graag buiten was, want haar huid was licht gebruint.

‘Zoals ik al zei, maak je geen zorgen.’

‘Ben je alleen?’

Bosch aarzelde.

‘Mijn partner is met iets anders bezig terwijl ik dit naga.’

Hij zag de arts met zijn hond aan de riem naar buiten komen. Bosch had geen zin om zijn overall aan te trekken en besloot hem in de auto te laten liggen. Hij keek naar Julia Basher, die haar aandacht op de hond gericht had.

‘Hebben jullie geen meldingen?’

‘Nee, het is rustig.’

Bosch keek naar de MagLite in zijn gereedschapskist. Hij keek weer naar haar, pakte snel een poetsdoek uit de kofferbak en gooide die over de zaklantaarn. Hij pakte de polaroidcamera en een rol geel plastic lint om de locatie af te zetten, deed de kofferbak dicht en draaide zich om naar Brasher.

‘Vind je het dan erg als ik je MagLite even leen? Ik... eh, heb de mijne vergeten.’

‘Geen probleem.’

Ze maakte de zaklantaarn los van de ring aan haar riem en gaf hem aan Bosch.

De arts en zijn hond kwamen aanlopen.

‘Ik ben klaar.’

‘Oké dokter, brengt u ons naar de plek waar u uw hond hebt losgemaakt en dan kijken we waar ze naartoe gaat.’

‘Ik denk niet dat u haar kunt bijhouden.’

‘Laat dat maar aan mij over, dokter.’

‘Goed, deze kant op dan.’

Ze liepen de helling op naar de kleine rotonde die het einde van Wonderland Avenue vormde. Brasher maakte een handgebaar naar haar partner in de auto en liep met hen mee.

‘Weet u,’ zei Guyot, ‘we hebben hier een paar jaar geleden een kleine rel gehad. Een man werd vanaf de Hollywood Bowl gevolgd en is later bij een beroving neergeschoten.’

‘Dat kan ik me herinneren,’ zei Bosch.

Hij wist dat het onderzoek nog steeds liep, maar zei er niets over. Het was zijn zaak niet.

Dr. Guyot liep in een tempo dat voor zijn leeftijd en ogenschijnlijke conditie verrassend hoog was. Hij liet zich leiden door zijn hond en liep al gauw een paar passen voor Bosch en Brasher.

‘Wat heb je hiervoor gedaan?’ vroeg Bosch aan Brasher.

‘Hoe bedoel je?’

‘Je zei dat je nieuw was op bureau Hollywood. Waar heb je daarvoor gezeten?’

‘O, op de academie.’

Dat verbaasde hem. Hij keek haar nog eens aan en vroeg zich af of hij haar leeftijd fout had ingeschat.

Ze knikte en zei: 'Ik weet het, ik ben oud.'

Bosch voelde zich opgelaten.

'Nee, zo bedoelde ik het niet. Ik dacht gewoon dat je hiervoor op een ander bureau had gewerkt. Je komt niet op me over als een groentje.'

'Ik ben pas op mijn vierendertigste begonnen.'

'Echt? Wauw.'

'Ja, ik ben pas laat besmet geraakt.'

'En wat heb je daarvoor gedaan?'

'O, allerlei dingen. Gereisd voornamelijk. Het heeft een tijd geduurd voordat ik wist wat ik wilde. En weet je wat ik het liefst wil?'

Bosch keek haar aan.

'Nou?'

'Wat jij doet. Moordzaken.'

Hij wist niet wat hij moest zeggen, of hij haar moest aanmoedigen of het haar moest afraden.

'Nou, succes,' zei hij.

'Ik bedoel, is dit niet het meest bevredigende werk dat je ooit hebt gedaan? Moet je zien wat je doet: je haalt de slechtste mensen uit de mix.'

'De mix?'

'Van de samenleving.'

'Ja, dat zal wel. Als we geluk hebben.'

Ze kwamen bij dr. Guyot en de hond, die op hen stonden te wachten.

'Dit is de plek?'

'Ja, hier laat ik haar altijd los. Ze is daar naar boven gegaan.'

Hij wees naar een stuk braakliggend, overgroeid terrein dat op straatniveau begon maar al snel steil omhoogliep. Er liep een dikke betonnen afwateringspijp overheen, wat verklaarde waarom het perceel nooit was bebouwd. Het terrein was eigendom van de gemeente en werd gebruikt om het regenwater bij de huizen langs de weg af te voeren. Veel van de straten in de vallei waren ooit krekens en rivierbeddingen geweest. Wanneer het regende, zouden ze hun oorspronkelijke functie weer gaan vervullen als het afwateringssysteem er niet was geweest.

'Gaat u naar boven?' vroeg de arts.

'Ik ga het proberen.'

‘Ik ga met je mee,’ zei Brasher.

Bosch keek haar aan en draaide zich om toen hij een auto hoorde. Het was de patrouillewagen. Hij stopte en Edgewood draaide het raampje open.

‘We hebben een melding, partner. Een HR.’

Hij knikte naar de lege plaats naast hem. Brasher trok een gezicht en keek Bosch aan.

‘Ik heb de pest aan huiselijke ruzies.’

Bosch glimlachte. Hij had er ook de pest aan, vooral als ze op moord uitdraaiden.

‘Jammer.’

‘Nou, volgende keer beter.’

Ze liep naar de voorkant van de auto.

‘Hier,’ zei Bosch, en hij hield de MagLite omhoog.

‘Ik heb er nog een in de auto,’ zei ze. ‘Geef hem maar een andere keer terug.’

‘Weet je het zeker?’

Hij kwam even in de verleiding haar telefoonnummer te vragen, maar deed het niet.

‘Ja, ik weet het zeker. Succes.’

‘Jij ook. Wees voorzichtig.’

Ze glimlachte naar hem en liep snel om de auto heen. Ze stapte in en de patrouillewagen reed weg. Bosch richtte zijn aandacht weer op Guyot en zijn hond.

‘Aantrekkelijke vrouw,’ zei Guyot.

Bosch negeerde het en vroeg zich af of de arts de opmerking had gemaakt op grond van Bosch’ reactie op Brasher. Hij hoopte dat die niet al te duidelijk was geweest.

‘Oké, dokter,’ zei hij. ‘Laat de hond gaan, dan probeer ik haar te volgen.’

Guyot klopte zijn hond op de borst en maakte de riem los.

‘Ga je bot zoeken, meisje. Ga je bot zoeken!’

De hond rende het braakliggende terrein op en was uit het zicht verdwenen voordat Bosch een stap had kunnen doen. Hij schoot bijna in de lach.

‘Nou, ik denk dat u gelijk had, doc.’

Hij keek achterom om te zien of de patrouillewagen weg was, zodat Brasher de flitsende start van de hond niet had gezien.

‘Zal ik haar terugfluiten?’

‘Nee. Ik ga gewoon naar boven om een kijkje te nemen. Misschien zie ik haar wel.’

Hij knipte de zaklantaarn aan.

3

HET WAS AL DONKER IN HET BOS VOORDAT DE ZON ONDER WAS. EEN groep hoge pijnbomen ving het merendeel van het licht op voordat het de grond kon bereiken. Bosch behielp zich met de zaklantaarn, zocht zich een weg naar boven en liet zich sturen door het geritsel van de hond in de struiken. Hij moest zich inspannen en kwam maar langzaam vooruit. De grond was bedekt met een dikke laag pijnboomnaalden, die vaak meegaf onder Bosch' laarzen wanneer hij ze neerzette op de hellende ondergrond. Algauw waren zijn handen kleverig van de takken die hij moest vastpakken om zich staande te houden.

Het kostte hem tien minuten om dertig meter de heuvel op te klimmen. Toen begon het terrein wat vlakker te worden en werd het licht beter naarmate er minder bomen stonden. Bosch keek om zich heen, maar zag de hond niet.

‘Dokter Guyot?’ riep hij naar beneden, hoewel hij de arts niet meer kon zien. ‘Kunt u me horen?’

‘Ja, ik hoor u.’

‘Fluit u uw hond terug.’

Even later hoorde hij een drietonig fluitje. Het was herkenbaar maar erg zacht, had blijkbaar dezelfde moeite om door de bomen en het groen te komen als het zonlicht. Bosch probeerde het fluitje te imiteren en na een paar pogingen meende hij dat het hem aardig lukte. Maar de hond kwam niet terug.

Bosch floot nog een keer en bleef op het vlakke terrein, want hij geloofde dat als iemand een lichaam wilde dumpen of begraven, hij dat zou doen op vlak terrein en niet op een steile helling. Hij volgde een gemakkelijk pad en kwam uit bij een groepje acacia's. En daar stuitte hij onmiddellijk op een plek waar de aarde onlangs was omgewoeld. Het zag eruit alsof een dier of mens met een tak of een schop willekeurig in de aarde had gewroet. Hij gebruikte zijn voet om de aarde en takjes opzij te duwen en zag toen dat het geen takjes waren.

Hij liet zich op zijn knieën vallen en richtte het licht van de

zaklantaarn op de korte, bruine botjes die verspreid lagen over een oppervlak van dertig vierkante centimeter. Hij wist bijna zeker dat hij naar de losgeraakte botjes van een hand keek. Een kleine hand. De hand van een kind.

Bosch stond op. Hij beseftte dat zijn belangstelling voor Julia Brasher hem had afgeleid van zijn werk, want hij had niets meegebracht om de botjes in te doen. Als hij ze oppakte en ermee naar beneden liep, zou hij zondigen tegen alle wetten van het verzamelen van bewijsmateriaal.

De polaroidcamera hing aan een schoenveter om zijn nek. Hij keek door de zoeker en maakte een close-up van de botjes. Toen deed hij een paar stappen achteruit en maakte een overzichtsfoto van de plek onder de acacia's.

In de verte hoorde hij het zachte gefluit van dr. Guyot. Bosch ging aan de slag met het gele plastic lint om de vindplaats af te zetten. Hij knoopte het uiteinde aan de stam van een van de acacia's en liep vervolgens om het groepje bomen heen. Terwijl hij bedacht hoe ze de zaak de volgende ochtend zouden aanpakken, kwam hij tussen de acacia's vandaan en ging op zoek naar iets wat hij als luchtmarkering kon gebruiken. Naast de acacia's stond een grote alsemstruik. Hij bond het lint eromheen en sloeg het vervolgens diverse keren over de bovenkant van de struik.

Toen hij dat had gedaan, was het bijna donker. Hij keek nog een keer om zich heen, maar wist dat een zoektocht met een zaklantaarn zinloos was; bovendien zou het hele terrein de volgende ochtend grondig worden afgezocht. Met het pennenmesje aan zijn sleutelring sneed hij drie stukken van ruim een meter van de rol.

Hij daalde de heuvel weer af en knoopte de stukken lint met gelijke tussenruimtes om boomstammen en bosjes. Toen hij dichterbij de weg kwam, hoorde hij stemmen, die hij gebruikte om zijn richting te bepalen. Maar op een zeker moment schoot de zachte ondergrond weg onder zijn voeten. Hij viel, rolde naar beneden en kwam hard tegen een pijnboom terecht. De boomstam trof hem in zijn zij, scheurde zijn T-shirt en liet een flinke schaafwond achter.

Een paar seconden lang kon Bosch zich niet bewegen. Hij had rechts vast een paar ribben gebroken. Ademhalen was moeizaam en pijnlijk. Hardop kreunend trok hij zichzelf omhoog aan de boomstam en vervolgde zijn weg in de richting van de stemmen.

Even later stond hij weer op de weg, waar dr. Guyot en zijn

hond gezelschap hadden gekregen van een andere man. De twee mannen schrokken toen ze het bloed op Bosch' T-shirt zagen.

'Mijn hemel, wat is er gebeurd?' riep Gruyot.

'Niets. Ik ben gevallen.'

'Maar uw shirt... dat is bloed!'

'Hoort bij het werk.'

'Laat me even naar uw borst kijken.'

De arts kwam op hem af maar Bosch stak zijn handen omhoog.

'Ik voel me prima. Wie is dit?'

De andere man antwoordde.

'Ik ben Victor Ulrich. Ik woon daar.'

Hij wees naar het huis naast het braakliggende terrein. Bosch knikte.

'Ik ben even naar buiten gekomen om te zien wat er aan de hand was.'

'Nou, op dit moment is er niets aan de hand. Maar daar boven bevindt zich een misdaadlocatie. Of die komt er in elk geval. We komen morgenochtend terug om aan het werk te beginnen. Maar ik wil dat u daar allebei weg blijft en er tegen niemand iets over zegt. Afgesproken?'

De twee burens knikten.

'En dokter, houdt u uw hond de eerstkomende dagen aan de riem. Ik moet nu terug naar mijn auto om het bureau te bellen. Meneer Ulrich, ik weet zeker dat we morgen even met u moeten praten. Bent u er dan?'

'Ja zeker. Wanneer u maar wilt. Ik werk thuis.'

'Wat doet u?'

'Ik schrijf.'

'Oké. Dan zien we u morgen.'

Bosch begon met Guyot en de hond aan de wandeling terug.

'U moet me echt even naar die verwonding laten kijken,' drong Guyot aan.

'Ik overleef het wel.'

Bosch keek naar links en meende te zien dat er snel een gordijn werd dichtgedaan in het huis dat ze passeerden.

'Te zien aan de manier waarop u uzelf vasthoudt terwijl u loopt, hebt u een rib bezeerd,' zei Guyot. 'Misschien hebt u er een gebroken, of meer dan een.'

Bosch dacht aan de korte, tere botjes die hij onder de acacia's had zien liggen.

'Gebroken of niet, u zult er weinig aan kunnen doen,' zei hij.

‘Ik kan ze intapen. Dan kunt u gemakkelijker ademhalen. En ik kan die schaaftwond schoonmaken.’

Bosch gaf zich gewonnen.

‘Oké dokter, haalt u uw zwarte tas maar tevoorschijn. Ik ga mijn overhemd uit de auto pakken.’

Even later, in Guyots huis, maakte de arts de schaaftwond in de zij van Bosch schoon en tapete hij de ribben in. Het voelde beter, maar het deed nog steeds pijn. Guyot zei dat hij geen recepten meer mocht uitschrijven, maar hij raadde Bosch aan niets sterkers dan aspirine te nemen.

Bosch herinnerde zich het flesje met nog een paar Vicodin-tabletjes, die hij had overgehouden nadat hij een paar maanden terug een verstandskies had laten trekken. Die zouden de pijn wel wegnemen als hij het op die manier wilde aanpakken.

‘Ik red me wel,’ zei Bosch. ‘Bedankt voor de goede zorgen.’

‘Een kleine moeite.’

Bosch trok zijn schone overhemd aan en zag hoe Guyot zijn verbanddoos inpakte. Hij vroeg zich af hoe lang het geleden was dat de arts zijn kennis op een patiënt had toegepast.

‘Hoe lang bent u al gepensioneerd?’ vroeg hij.

‘Volgende maand twaalf jaar.’

‘Mist u het?’

Guyot draaide zich om en keek hem aan. De trilling in zijn gezicht was verdwenen.

‘Elke dag. Ik mis het werk op zich niet zozeer... u weet wel, de gevallen. Maar het was een bijzonder beroep. Dat mis ik.’

Bosch herinnerde zich hoe Julia Brasher eerder het werk van Moordzaken had omschreven. Hij knikte om aan te geven dat hij begreep wat Guyot bedoelde.

‘U zei dat er boven een misdaadlocatie was?’ zei de arts.

‘Ja. Ik heb meer botten gevonden. Ik moet even bellen om te vragen hoe we het gaan aanpakken. Mag ik uw telefoon gebruiken? Ik denk niet dat mijn mobiele telefoon het hier zal doen.’

‘Nee, die doen het nooit hier in de vallei. U kunt de telefoon op mijn bureau gebruiken. Ik zal u wat privacy geven.’

Hij liep zijn werkkamer uit en nam de verbanddoos mee. Bosch liep om het bureau heen en ging zitten. De hond was weer naast de bureaustoel gaan liggen. Ze keek op en leek te schrikken toen ze Bosch op de stoel van haar baas zag.

‘Calamity,’ zei hij. ‘Je hebt je naam vandaag eer aangedaan, meisje.’

Bosch boog zich opzij en aaide de nek van de hond. Ze begon te grommen en hij trok snel zijn hand terug terwijl hij zich afvroeg wat die vijandige reactie had veroorzaakt: de training van de hond of iets aan hemzelf.

Hij pakte de telefoon en belde naar het huis van zijn chef, inspecteur Grace Billets. Hij legde uit wat er op Wonderland Avenue was gebeurd en wat hij op de heuvel had gevonden.

‘Harry, hoe oud zien die botjes eruit?’ vroeg Billets.

Bosch keek naar de polaroidfoto die hij van de botjes had genomen. Het was een slechte foto, overbelicht doordat hij van te dichtbij had geflitst.

‘Ik weet het niet. Oud, volgens mij. Ik denk dat we het over jaren hebben.’

‘Oké, dus wat daar ligt, is niet van recente datum.’

‘Misschien recent opgegraven, maar nee, het ligt er al een tijdje.’

‘Dat bedoel ik. Daarom denk ik dat we de plek moeten markeren en er morgen nog eens moeten gaan kijken. Wat daar op die heuvel ligt, ligt er morgen ook nog wel.’

‘Ja,’ zei Bosch. ‘Dat dacht ik ook al.’

Ze wachtte even voordat ze weer iets zei.

‘Dit soort zaken, Harry...’

‘Wat?’

‘Ze zijn een aanslag op het budget en de mankracht... en ze zijn het moeilijkst af te sluiten, als we ze al kunnen afsluiten.’

‘Oké, dan klim ik weer naar boven, schop de aarde eroverheen en vraag de dokter of hij zijn hond voortaan aan de lijn wil houden.’

‘Kom op, Harry, je weet best wat ik bedoel.’ Ze zuchtte hoorbaar. ‘Het is de eerste dag van het jaar en wij gaan in het verleden staan graven.’

Bosch zei niets, gaf haar de tijd om haar beleidsmatige frustraties te verwerken. Dat duurde niet lang. Het was een van haar eigenschappen die hem wel aanstonden.

‘Goed, wat is er vandaag nog meer gebeurd?’

‘Niet al te veel. Een paar zelfmoorden; dat is het tot nu toe.’

‘Oké, hoe laat ga je morgen beginnen?’

‘Ik wil er graag vroeg naartoe. Ik ga nog een paar mensen bellen om te kijken wat ik in gang kan zetten. Maar voordat we beginnen, wil ik eerst een bevestiging dat dat bot van een mens is.’

‘Oké, hou me op de hoogte.’

Bosch zei dat hij dat zou doen en hing op. Toen belde hij Teresa Corazon, de patholoog-anatoom, thuis op. Hoewel hun relatie buiten het werk jaren geleden was beëindigd en ze sindsdien ten minste twee keer was verhuisd, had ze altijd hetzelfde nummer gehouden. Bosch kende het uit zijn hoofd en dat kwam hem nu goed van pas. Hij legde uit wat er aan de hand was en dat hij een officiële bevestiging moest hebben dat het om een bot van een mens ging voordat hij de andere dingen in gang kon zetten. Wanneer hij die eenmaal had, had hij een archeologisch team nodig om zo snel mogelijk aan de opgraving te beginnen.

Corazon zette hem bijna vijf minuten in de wacht.

‘Helaas,’ zei ze toen ze weer aan de lijn kwam. ‘Ik kan Kathy Kohl niet bereiken. Ze is niet thuis.’

Bosch wist dat Kohl de stafarcheoloog was. Haar echte vakgebied – en de reden dat ze fulltime in dienst was – was het opgraven van botten van lichamen die in de woestijn in het noorden van de staat waren gedumpt, waar ze zich wekelijks mee bezighield. Maar Bosch wist dat ze gebeld zou worden om de opgraving bij Wonderland Avenue te doen.

‘En wat moet ik nu doen? Ik heb vanavond die bevestiging nodig.’

‘Rustig aan, Harry. Je bent altijd zo ongeduldig. Net een hond die naar zijn bot springt.’

‘Het gaat om een kind, Teresa. Kunnen we serieus blijven?’

‘Kom maar hiernaartoe, dan zal ik naar dat bot kijken.’

‘En morgen?’

‘Ik zal de zaken in gang zetten. Ik heb een bericht ingesproken voor Kathy en zodra we hebben opgehangen, bel ik naar kantoor en laat ik haar oppiepen. Zij krijgt morgenochtend de leiding van de opgraving zodra het licht is en we daar terecht kunnen. Als alle botten zijn opgegraven, is er een forensisch deskundige van de Universiteit van Californië met wie we vaker samenwerken en die ik kan laten komen als hij in de stad is. En ik kom zelf ook. Tevreden?’

Van dat laatste was Bosch even stil.

‘Teresa,’ zei hij ten slotte, ‘ik wil proberen dit zo lang mogelijk stil te houden.’

‘En wat wil je daarmee zeggen?’

‘Dat ik niet zeker weet of het nodig is dat dé patholoog-anatoom van Los Angeles erbij is. En dat ik jou al heel lang niet op een misdaadlocatie heb gezien zonder cameraman in je kielzog.’

‘Harry, dat is mijn persoonlijke videograaf, oké? De opnames die hij maakt, zijn voor later en worden alleen door mij beheerd. Ze komen heus niet in het nieuws van zes uur terecht.’

‘Maar toch. Ik denk gewoon dat we in deze zaak alle mogelijke complicaties moeten vermijden. Het gaat om een kind. Je weet hoe gevoelig dat soort zaken ligt.’

‘Kom nou maar hiernaartoe met dat bot. Ik moet over een uur weg.’

Daarna hing ze abrupt op.

Bosch wilde dat hij Corazon wat diplomatieker had aangepakt, maar hij was blij dat hij had gezegd hoe hij erover dacht. Corazon was een bekendheid die regelmatig als forensisch expert optrad in Court tv en soortgelijke programma's. Ze had er een gewoonte van gemaakt zich te laten volgen door een cameraman, zodat haar zaken later konden worden bewerkt tot documentaires die werden uitgezonden in een van de vele politie- of juridische programma's op de kabel of de satelliet. Hij kon niet toestaan dat de prioriteiten die zij als bekend politiearts had, botsten met die van hem, de onderzoeker van wat misschien de moord op een kind was.

Hij besloot zijn telefoontjes naar de facilitaire dienst en de hondenbrigade van de politie uit te stellen tot na de bevestiging van de herkomst van het bot. Hij stond op, liep de kamer uit en ging op zoek naar Guyot.

De arts was in de keuken, waar hij aan de kleine eettafel in een notitieboek met spiraalrug zat te schrijven. Hij keek op toen Bosch binnenkwam.

‘Ik maak een paar aantekeningen over uw behandeling. Ik heb altijd aantekeningen bijgehouden over de patiënten die ik behandelde.’

Bosch knikte alleen, hoewel hij het wat vreemd vond dat Guyot dingen over hem opschreef.

‘Ik moet er nu vandoor, dokter. We komen morgen terug. Op volle sterkte, vermoed ik. Misschien hebben we uw hond nog een keer nodig. Bent u morgen thuis?’

‘Ja, ik ben hier en zal met alle plezier helpen. Hoe gaat het met uw ribben?’

‘Ze doen pijn.’

‘Alleen als u ademhaalt, hè? Dat zal ongeveer een week duren.’

‘Bedankt voor de goede zorgen. U hoeft die schoenendoos niet terug, hè?’

‘Nee, nu zeker niet.’

Bosch wilde naar de voordeur lopen, maar draaide zich nog een keer om naar Guyot.

‘Dokter, woont u hier alleen?’

‘Tegenwoordig wel. Mijn vrouw is twee jaar geleden overleden. Een maand voor onze vijftigste trouwdag.’

‘Het spijt me.’

Guyot knikte en zei: ‘Mijn dochter woont met haar gezin in Seattle. Ik zie ze alleen bij speciale gelegenheden.’

Bosch wilde vragen waarom alleen bij speciale gelegenheden, maar hij deed het niet. Hij bedankte de man nog een keer en vertrok.

Toen hij de vallei uit reed en op weg ging naar het huis van Teresa Corazon in Hancock Park, lag zijn hand op de schoenendoos om te voorkomen dat hij van de stoel viel of de inhoud heen en weer werd geschud. Ondertussen voelde hij een intense droefenis in zich opwellen. Hij wist dat dat kwam doordat het lot hem op deze dag bepaald niet had toegelachen. Hij had nu de ergste zaak die je ooit kon krijgen. Een zaak met een kind.

Zaken met kinderen bleven je achtervolgen. Ze holden je uit en vraten aan je. Er bestond geen kogelvrij vest dat dik genoeg was om te voorkomen dat je erdoor werd geraakt. Zaken met kinderen deden je beseffen dat de wereld verloren was.

4

TERESA CORAZON WOONDE IN EEN VRIJSTAAND HUIS IN MEDITERRANE stijl met een geplaveide ronde oprit en een vijver met Japanse vis-sen voor de deur. Acht jaar terug, toen Bosch en zij een kortston-dige relatie hadden, woonde ze in een appartement met één slaap-kamer. De tv en het feit dat ze bekend was, hadden dit huis gefinancierd en ze had zich de levensstijl aangemeten die daarbij paste. Ze leek in de verste verte niet meer op de vrouw die vaak onaangekondigd rond middernacht bij hem voor de deur had ge-staan met een fles goedkope rode wijn van Trader Joe's en een van haar favoriete films van de videotheek. Ze was toen al onbeschaamd ambitieus, maar beschikte nog niet over het vermogen om haar positie te misbruiken en zichzelf te verrijken.

Bosch wist dat hij inmiddels diende als geheugensteuntje voor wat ze ooit was geweest en wat ze allemaal had moeten opgeven om zover te komen. Het was dan ook geen wonder dat hun con-tacten tegenwoordig spaarzaam waren en, als ze niet vermeden konden worden, weinig minder gespannen waren dan een bezoek aan de tandarts.

Hij parkeerde op de oprit en stapte uit met de schoenendoos en de polaroids. Hij keek in de vijver toen hij om de auto heen liep en zag onder het wateroppervlak de donkere vormen van de vis-sen bewegen. Hij glimlachte, dacht aan de film *Chinatown* en hoe vaak ze die hadden gezien in het jaar dat ze samen waren geweest. Hij herinnerde zich hoe ze had genoten van de rol van de patho-loog-anatoom. Die droeg een zwart slagersschort en at een brood-je terwijl hij een lijk onderzocht. Bosch betwijfelde of ze de din-gen tegenwoordig met hetzelfde gevoel voor humor bekeek.

Het licht boven de zware houten voordeur ging aan en Cora-zon deed open voordat hij er was. Ze had een zwarte bandplooi-broek en een crèmekleurige blouse aan. Ze moest zeker naar een nieuwjaarsfeestje. Ze keek langs hem heen naar de zwart-witte dienstauto.

‘Laten we opschieten voordat dat ding olie op mijn stenen lekt.’